

AGERA

EN TIDNING FRÅN AFRIKAGRUPPERNA | OKT 2024 | NR 3

HÖJDPUNKTER OCH BOTTENNAPP

Detta år börjar gå mot sitt slut och det har sannerligen varit en riktig berg- och dalbana! Höjdpunkter, såsom Afrikagruppernas femtioårsfirande, har varvats med djup osäkerhet om hur framtiden ska bli på grund av den politiska reformen av biståndet! I skrivande stund vet vi ännu inte om vi kommer att kunna söka samarbete med Sida för vårt viktiga program med våra partnerorganisationer under nästa år och framåt eller inte.

Men vad vi med säkerhet vet är att arbetet vi gör behövs, gör skillnad och ger resultat! Alldeles nyligen kom den stora nyheten att en av våra partnerorganisationers företrädare, Anabel Lemos från Justiça Ambiental! (JA!) är en av mottagarna av årets Rightlivelihood award! Priset kallas ibland för det alternativa Nobelpriset och är ett av de största erkännanden en människorättsaktivist kan få. Anabela Lemos belönas för sin långa kamp i Moçambique med att mobilisera lokalsamhällen och marginaliserade grupper, bland annat under devisen The right to say no (rätten att säga nej). JA! har stoppat skadliga utvinningar av fossila bränslen, både lokalt och genom internationella rättsprocesser. Afrikagruppernas samverkan och stöd till civilsamhället i Södra Afrika är verkligen viktigare än någonsin. Stort grattis till Anabela Lemos och JA! för välförtjänt erkännande! På tal om priser planeras i skrivande stund även för utdelning av Afrikagruppernas Solidaritetspris i december, håll utkik på nätet för mer inspiration och inbjudan till det!

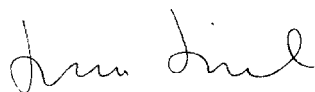
Vi har ett spännande slut på året och ser fram emot besök från vår partnerorganisation La Via Campesina som ska delta tillsammans med Afrikagrupperna på årets stora konferens om mänskliga rättigheter: MR-dagarna i Skellefteå! Vi hoppas på givande samtal och möten mellan aktivister och allmänheten!

2024 är ett globalt supervalår, med många viktiga demokratiska frågor på spel för framtiden. I Sydafrika blev det ett historiskt maktskifte i våras, se gärna hemsidan för seminarier och analyser om valet där. Och nu har Moçambique precis avslutat en väldigt problemfylld valprocess, läs mer om det på sida 4–5.

Håll aktivistlågan uppe även i de mest mörka av tider och se med hopp på framtiden, kampen fortsätter!

Louise Lindfors
Generalsekreterare
Afrikagrupperna

AGERA NR 3/2024

Ansvarig utgivare: Louise Lindfors

Adress: Tegelviksgatan 40, 116 41 Stockholm

E-post: post@afrikagrupperna.se

Hemsida: www.afrikagrupperna.se

Redaktör: Sofia Wallgren

Omslagsbild: Valaffischer kunde ses runt om i Moçambique,

foto: Klara Grenhagen, Folke Bernadotteakademin

 SVENSK
INSAMLINGS
KONTROLL

GAPWUZ PÅ BESÖK I SVERIGE

Starka relationer mellan organisationer leder till ett mer framgångsrikt samarbete. Därför deltog Austin Muswere, biträdande generalsekreterare och Yeukai Makanda, programansvarig på General Agriculture and Plantation Workers Union of Zimbabwe (GAPWUZ), i september på ett strategimöte som Vänsterns Internationella Forum bjöd in till.

En viktig del av ett samarbete är möjligheten att lära av andra. Under vistelsen i Sverige hade GAPWUZ-delegaterna möjlighet att utbyta idéer, insikter och vilka metoder som funkar bäst, med olika organisationer.

”Det mest intressanta var en guidad tur till det Kungliga slottet och Sveriges Riksdag där vi fick möjlighet att lära oss om den svenska demokratins historia. Den guidade turen var mycket spännande och guiden var duktig på att berätta om Sveriges historia och hur kvinnor varit involverade i politiken genom åren. Vi fick höra om att Sveriges politiska landskap är mångfacetterat med flera politiska partier som Socialdemokraterna, Centerpartiet, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.”

Mötet med kollegor från Afrikagrupperna var av stor betydelse, inte bara för att vi fick dela med oss av den zimbabwiska kontexten, de utmaningar som jordbruksarbetare står inför och hur fackföreningen arbetar för att förbättra dessa arbetstagares situation, utan även för att det stärkte solidariteten mellan organisationer.

Under besöket träffade GAPWUZ Olof Palme-centrets nya generalsekreterare, där de diskuterade behovet av att förbättra levnads- och arbetsvillkoren för säsongsarbetare. I samtalet lyfte GAPWUZ utmaningen med långväga transporter till avlägsna gårdar. Detta försvårar fackföreningens arbete och är ett hinder att organisera nya medlemmar.

Utöver detta har besöket hjälpt GAPWUZ att genom diskussioner och självreflektion se behovet av att ytterligare bygga och stärka sin kapacitet, vilket kommer att stärka fackföreningens verksamhet.

Yeukai Makanda
och Austin Muswere

Yeukai Makanda, Programme Officer och Austin Muswere, Deputy General Secretary på GAPWUZ.

FOTO: GAPWUZ

KONTROVERSER OMGÄRDADE VALET I MOÇAMBIQUE – RAPPORTER OM OEGENTLIGHETER, VALFUSK OCH POLITISKT VÅLD

Med anklagelser om valfusk och bristande transparens under valet i Moçambique väcks frågor om dess legitimitet. Civilsamhällsorganisationer, internationella observatörer och opposition vittnar om systematiska försök att manipulera röstresultaten, samtidigt som protester och oroligheter har skakat Moçambique sedan FRELIMO utropades som segrare av valet.

Under onsdagen den 9 oktober höll Moçambique sitt sjunde allmänna val för att utse en ny president, nya guvernörer och 250 ledamöter till det nationella parlamentet. Trots tidigare kontroverser i samband med lokalvalen 2023 och det allmänna valet 2019, samt rapporter om valfusk och oegentligheter, har det styrande partiet Frente de Libertação de Moçambique (FRELIMO) återigen vunnit valet och förlängt sina 49 år vid makten.

Enligt civilsamhällsorganisationer i Moçambique indikerar mycket på att årets val präglades av liknande problem. Redan tidigt på onsdagsmorgonen rapporterades det att väljare och ordföranden vid vallokaler påträffats med förifyllda valsedlar till förmån för FRELIMO och deras kandidat, Daniel Chapo. Detta skedde i provinser som Nampula och Zambezia, där flera fall av förifyllda valsedlar och väljare med fler än en valsedel observerades.

Flera vallokaler öppnade även sent på eftermiddagen på grund av att röstningsmaterial saknades, vilket ledde till frustration bland väljarna - vissa valde till och med att avstå från att rösta i Zambezia, Gilé och Maganja da Costa. Preliminära resultat indikerar att valdeltagande var så lågt som 35%. Rösträkningen började sent i flera vallokaler, först vid midnatt eller tidigt på morgonen under dagen efter valet. Detta strider mot den nya vallagen som tillåter högst en timmes paus före rösträkningen, men många vallokaler överskred detta.

I Maputo-provinsen och Zambezia avlägsnades personal från oppositionspartier och oberoende observatörer från vallokalerna, trots att de hade giltiga tillstånd. I Nacala-Porto och Muembe har registrerade väljare uteslutits från röstlängderna, vilket hindrade dem från att utöva sin rösträtt. Elektricitet saknades i flera vallokaler, särskilt i städer som Quelimane, vilket tvingade rösträknare att använda ficklampor under rösträkningen.

Den oberoende kandidaten Venâncio Mondlane, som har stöd från Optimistic Party for the Development of Moçambique (PODEMOS), menar att oppositionen ska ha nekats tillträde för att övervaka valet. Valsedlar ska även ha manipulerats i vissa regioner, där PODEMOS felaktigt placerats på olika platser i

Valaffischer för FRELIMO syns bland marknadsstånden i Maputo.

Vardag i Maputo under valkampanjen.

FOTO: KLARA GRENHAGEN, FOLKE BERNADOTTEAKADEMIN

Ett stort plakat föreställande FRELIMO:s kandidat Daniel Chapo syns utanför en bensinstation i Maputo.

valsedeln istället för den korrekta 17:e platsen. Detta skapade förvirring bland väljare, särskilt i Nacala i Nampula-provinsen, där väljare inte kunde hitta partiet på rätt plats. Mondlane hävdar att dessa oegentligheter är en del av ett omfattande system för att manipulera valet.

Tillika rapporterade det näst största partiet, Resistência Nacional Moçambicana (RENAMO), att oppositionens representanter utestängts från vallokaler. Lutero Simango, ledare för Moçambiques demokratiska rörelse (MDM), uppgav att medlemmar från hans parti hindrades från att få tillträde till vallokalerna. Observatörsgruppen Sala da Paz, som består av både moçambikanska och internationella observatörer, uttryckte oro över att den låga närvaron av partidelegater skulle kunna påverka valets transparens.

Den 24 oktober meddelande den nationella valkommissionen (CNE) resultaten från både president- och parlamentsvalet, där det står klart att FRELIMO segrade med 70,67% av rösterna och i presidentvalet förklarades Daniel Chapo som vinnare. PODEMOS kom på andra plats med 20% av rösterna, medan RENAMO kom på tredje plats med 6%.

Sedan valresultatet tillkännagavs har människor i flera moçambikiska städer protesterat mot FRELIMO:s seger och de har bemötts av våldsamt polismotstånd samt flera civila dödsfall har registrerats. Den

politiska våldsvågen har förstärkts av att PODEMOS:s kandidat Venâncio Mondlanes advokat Elvino Dias, och valagent Paulo Guambe, har mördats. Mondlane menar att regimen bär ansvaret för morden.

Protesterna som inletts på Mondlanes initiativ, lovas pågå i 25 dagar. För tillfället befinner han sig på en okänd plats med rädsla för sitt liv. Han menar att han måste hålla sig vid liv för att demonstrationerna och revolutionen i Moçambique ska kunna fortsätta. Civila och unga över hela landet har visat sitt stöd och kämpar för att stå emot polisvåldet.

Läget i Moçambique är för tillfället både spännande och ovisst, samtidigt som protesterna växer och pressen på regeringen tilltar, både nationellt och internationellt. Anklagelser om omfattande valfusk och ökat politiskt våld har förstärkt befolkningens missnöje och gett oppositionen ny kraft. Utan en oberoende granskning av valets legitimitet och en öppning för dialog mellan parterna riskerar Moçambique att sjunka in i en politisk och social kris, med fortsatt splittring och instabilitet i landet.

Anna Lundberg
praktikant på
Afrikagrupperna

UNDERMÅLIGA VILLKOR FÖR VINPRODUCENTER AVSLÖJAS I NY RAPPORT FRÅN SWEDWATCH

– Vårt vatten är smutsigt. Huset är nedgången. Och om det görs kontroller av förhållandena så säger farmägarna att de ska fixa husen men de lappar bara lite. De lagar aldrig något ordentligt.”

Citatet ovan kunde läsas i Agera nummer 3 år 2019. Kvinnan som uttalade sig om bostadsförhållanden på en sydafrikansk vingård befann sig då i Sverige för att informera om under vilka förhållanden sydafrikanskt vin produceras. Vin som importeras av statligt ägda Systembolaget och som utgör nästan 9 % av den totala försäljningen.

Trevor Christians, en av grundarna och generalsekreterare för det sydafrikanske fackförbundet CSAAWU som organiserar lantarbetare, sa under samma Sverigebesök 2019:

– Vi kan inte förstå varför ett hål i väggen inte kan fixas eller varför vi inte får rent vatten när farmägarna 500 meter bort har det. Våra krav är inte stora. Vi vill ha förändring!

Vad har då hänt sedan besöket i Sverige 2019 då möten med Systembolaget också hölls? Tyvärr inte mycket alls. I juni 2024 släppte Swedwatch rapporten *Reality uncorked: Working conditions on South African wine farms and the role of Systembolaget*. Rapporten har tagits fram i samarbete med

Afrikagruppernas partnerorganisation International Labour Research and Information Group (Ilrig). I maj 2023 genomförde Ilrig, understödda av CSAAWU, intervjuer med totalt 19 lantarbetare på fyra gårdar västra Kapprovinsen i Sydafrika.

Rapportens resultat samlas under fyra områden; undermåliga bostadsförhållanden, arbetares exponering för farliga bekämpningsmedel, löner som det inte går att leva på samt inskränkning av rätten till facklig organisering. Det finns också en tydlig genusdimension som gör att kvinnliga lantarbetares utsatthet är högre än mäns. Det beror ibland på att kvinnor oftare har tillfälliga anställningar än män.

Några av de personer som intervjuades ska ha blivit utsatta för hot och trakasserier av ägaren till en av vingårdarna. Av säkerhetsskäl har därmed samtliga intervjupersoner och gårdar i Swedwatch rapport anonymiserats. Det går alltså inte att veta om hålen i väggarna som nämndes 2019 lagats eller om nya uppstått i helt andra hus på helt andra gårdar sedan dess. Vad som kan sägas med säkerhet däremot är att Systembolaget fortfarande inte kan garantera anständiga arbets- och levnadsvillkoren för de som arbetar med att producera vinet de säljer.

Boel Johnsson
Afrikagrupperna

→ [Läs rapporten här](#)

→ [Här kan du läsa mer](#)
om kampanjen
"Rättvis Vinhandel"
som sedan 2010
arbetat för rättvisa
villkor.

Var med och stötta
UNDE:s arbete i
Moçambique genom
att skänka en gåva!

→ [Klicka här](#)

UNDE ÄR EN DEL AV VÄRLDENS BARN

Rent vatten är en mänsklig rättighet och behövs för att dricka och tvätta sig. Cykloner och översvämningar orsakar gång på gång förödelse i Moçambique där Afrikagruppernas partnerorganisation UNDE arbetar.

Rent vatten är grundläggande för alla människors, framför allt barns, hälsa och överlevnad. Nästan 400 000 barn under fem år dör varje år av sjukdomar till följd av bristande tillgång till rent vatten. Det är fler än 1 000 barn per dag. Tillgång till rent vatten och sanitet är viktigt för att alla barn ska kunna gå i skolan. Dåliga toaletter och bristande tillgång till vatten och mensskydd tvingar flickor att stanna hemma från skolan när de har mens.

Afrikagrupperna och UNDE är stolta över att vara en del av Världens Barn, som är Radiohjälpens insamling och Sveriges största kampanj för barns rättigheter. I början av september var Afrikagrupperna med på Kick Off för Världens Barn i Stockholms län och i oktober var vi på plats i Liljeholmsgallerian med Världens Barn, WaterAid, Läkarmissionen och IOGT-NTO Movement, där vi skamlade och uppmärksammade hur grundläggande vatten är för barns rättigheter.

UNDE är ett studentnätverk som arbetar aktivt för barns rättigheter, för en säker skolgång utan trakasserier, kränkningar och förtryck. UNDE skapar förändring genom sina aktivister och sitt arbete med

barn och unga i och utanför skolan. Arbetet bidrar till bättre och tryggare möjligheter för barn och unga att gå i skolan. UNDE skapar också medvetenhet om SRHR bland unga, med särskilt fokus på flickors rättigheter och möjligheter.

Moçambique är bland de 10 länder i världen som är mest utsatt för klimatförändringar och naturkatastrofer. Cykloner, stormar och översvämningar har orsakat betydande förluster och skador i jordbruket. Detta gör det omöjligt för småskaliga jordbrukare att försörja sig och ge sina barn mat. Människor har tvingats flytta på grund av att deras hus och försörjningsmöjligheter har sköljts bort. Översvämningarna gör det också svårt för barn att gå kvar i skolan, vilket gör att fler barn tvingas arbeta eller gifta sig.

Skolan ska vara en trygg och säker plats för alla barn. Trots klimatförändringar måste barn kunna gå kvar i skolan och för att göra det behövs det hållbara lösningar. Världens Barn och UNDE arbetar för att göra barndomar möjliga.

Louise Hall
Praktikant på
Afrikagrupperna

TACK FÖR ERT DELTAGANDE UNDER TESTAMENTESVECKAN!

Louise Hall och Anna Lundberg vid Afrikagruppernas monter.

Fantastiskt att vi fick träffa så många av er under årets testamentesvecka. Tillsammans besökte vi Stockholm, Göteborg och Malmö, där vi tillsammans med ett trettiotal andra organisationer bjöd in till seminarium om arvsrätt och gav möjligheten att gratis skriva ett testamente tillsammans med en jurist.

Vi har under de senaste åren fått många frågor gällande att ta med Afrikagrupperna i ett testamente och vi vill såklart kunna svara på dessa frågor och hjälpa till.

Seminarium om hur man gör för att testamentera till organisationer.

Ni är välkomna att höra av er till oss om ni har ytterligare funderingar.

→ **Ladda ner
vår testamentes-
folder här**

BESTÄLL EN RETROPOSTER!

I samband med att Afrikagrupperna fyllde 50 år dammade vi av några av våra mest omtyckta tryck och de finns nu i vår gåvoshop i ett posterformat 70x50 cm! Pryd väggen med Mandela, budskapet "amandla!" eller varför inte "Shell ut ur Sydafrika"?

→ **Beställ din poster här**

GE BORT EN SOLIDARISK KALENDER TILL NÅGON DU TYCKER OM!

Afrikagruppernas kalender för 2025 är snart här och årets tema är "berättelser om förändring". Under våra 50 aktiva år har vi, genom studiecirklar, demonstrationer och kunskapsutbyte, bidragit till solidaritet och hållbarhet.

Varje månad under 2025 gör vi ett nedslag i faktisk förändring som Afrikagrupperna varit med och bidragit till. Detta är en hyllning till er alla som engagerat er under åren och till våra fantastiska partnerorganisationer som får det att hända!

Är du månadsgivare eller årsbetalande medlem kommer du att få kalendern hem i postlådan, under förutsättning att du angivit din adress till oss. Vill du ha en extra att ge bort till någon, kan du beställa på vår hemsida. Intäkterna går till vårt gemensamma arbete för solidaritet och rättvisa.

→ Du hittar kalendern i vår gåvoshop – klicka här

STÄRK UNGAS RÄTTIGHETER

RUNT OM I VÄRLDEN

Ge fler tjejer möjlighet att bestämma över sina kroppar

I Moçambique riskerar flickor att utsättas för sexuella övergrepp i skolan och tvångsäktenskap och tonårsgraviteter är ett utbrett problem. Med stöd från insamlingen Världens Barn driver Afrikagruppernas partnerorganisation tjejklubbar som stärker ungas självkänsla och ger dem kunskap om sina rättigheter.

Vill du vara med och göra skillnad för barn och unga i världen?

Starta din egen digitala insamling på bossan.varldensbarn.se

 VärldensBarn
Radiohjälp 90 1950-6

MAKT OCH RESURSER DÄR DE HÖR HEMMA!

Afrikagrupperna är en solidaritetsorganisation som arbetar för en rättvis värld där alla människor har lika rättigheter och möjligheter att påverka sin vardag och framtid.

Vårt arbete utgår från de människor vars rättigheter kränks. De vet vad som måste göras och vilket stöd som behövs. Allt sker i samarbete med lokala partnerorganisationer som är på plats i samhällena, i de fem länder där vi verkar: Angola, Moçambique, Namibia, Sydafrika och Zimbabwe. Tillsammans flyttar vi steg för steg makten dit där den hör hemma – hos de enskilda människorna och hos lokalsamhällena.

Vi har tre fokusområden: SRHR, Mat och markrättigheter samt Naturresurser, företag och mänskliga rättigheter. Vi stödjer även kampen för ett fritt Västsahara. Afrikagrupperna är en medlemsorganisation med lokalgrupper över hela Sverige.

Stöd vårt viktiga arbete genom att ge en gåva, PG 90 03 37-7 eller Swisha till 90 03 37 7. Ditt bidrag förändrar liv!

 [instagram.com/afrikagrupperna](https://www.instagram.com/afrikagrupperna)

 twitter.com/afrikagrupperna

 facebook.com/afrikagrupperna